GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadworney *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: Assessor *Raabski.*

№ 74. — W Sobotę dnia 15. Września 1827.

Wiadomości kraiowe.

Z Poznania, dnia 13. Września.

W Ruhberg, letniém mieszkaniu Jéy Królewiczoskiéy Mci Xiężnéy *Ludwiki* pruskiéy i Jéy dostoynego małżonka JO. Xiążęcia Namiestnika w Wielkiém Xięstwie Poznańskiém, dnia 8. m. b. około północy przeniósł się do wieczności, po czterotygodniowéy chorobie na skutki gorączki nerwowéy, syn Ich Xiążę Ferdynand Radziwiłł, król. pruski Rotmistrz, Kawaler żelaznego krzyża i orderu S. Anny, w zaczętym przed kilku dniami trzydziestym roku wieku swego.

Głęboko uczuli Dostoyni Rodzice i całe Rodzeństwo tę stratę syna i brata, którego przywiązanie do nich nieznało granic, a którego chwalebne przymioty duszy naypięknieyszą rokuiące przyszłość i uczucia czystéy religii, iak we wszystkich życia chwilach mu przewodniczyły, tak i w téy ostatniéy towarzyszyły mu do grobu.

Z Berlina, dnia 11. Września.

Hrabia Strogonow, C. Rossyiski rzeczywisty tayny Radzca, odiechał do Petersburga.

C. Austryacki goniec legacyiny, Baron Kaiserfeld, wyiechał do Petersburga, a C. Rossyiski strzelec polowy Prokofiew, przeiechał tędy gońcem z Bruxelli do Petersburga.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża, dnia 4. Września.

Król Jmć dawał wczoray prywatne posłuchanie Hrabiemu Pozzo di Borgo, cesarsko-rossyiskiemu Posłowi.

W niedzielę odbyły się wyścigi o królewskie nagrody na polu marsowém. Król, Delfin, Delfina, Xiążę Burdegalki i Xiężniczka Mademoiselle, byli im przytomnymi. Na pierwszy wyścig dla koni drugiego rzędu wstąpiło 5 koni w szranki; nagrodę odniosła *Vittoria*, klacz Xiążęcia Guiche; stanęła 4 sekundy wcześniéy u kresu niż *Julietta*, klacz Pana Perier. To powodowało Króla wyznaczyć iéy właścicielowi nadzwyczayną nagrodę 4000 Fr.; pierwszą nagrodę 5000 Franków otrzymał Xiążę Guiche, którego klacz, *Medea*, zyskała także nagrodę 6000 Franków w gonitwie koni pierwszego rzędu.

Wczoray rano wyiechał Król Jmć do Lille.

Wczoray rano wyiechał Prefekt Departamentu Sekwany do Boulogne, dla znaydowania się tam podczas przeiazdu Króla do St. Omer. W każdéy gminie, przez którą Król przeieżdżać będzie, Burmistrz mieyscowy z ławnikami i członkami Magistratu przyimować będą Monarchę. Dzwony brzmieć będą, a Pleban z duchowieństwem i krzyżem stać będzie przy głównych drzwiach kościoła.

Teraźnieysza podróż Króla do Departamentów, z których dawniéy składało się Hrabstwo Artois, przypomina anekdotę, która ma styczność z temi prowincyami. Gdy bowiem Robert Damiens w roku 1557. zrobił szkaradną napaść morderczą na Ludwika XV., zgromadziły się Stany prowincyalne i wysłały Deputacyą do Króla z powinszowaniem, iż uszedł grożącego niebezpieczeństwa, i z prośbą, ażeby zapomniał, iż Damiens iest rodakiem hrabstwa Artois. „Tak mało o tém pamiętać będę, odpowiedział uprzeymy Monarcha, iż iest wolą moią, ażeby, ieżeli Delfina, która teraz iest w ciąży, porodzi syna, tenże nazywał się Hrabią Artois (Artezyi), a gdy Xiążę ten doydzie wieku, gdzie będzie mógł poiąć moią radę, napomnę go, ażeby wstąpiwszy kiedyś na tron, mieszkańcom téy prowincyi szczególnieyszéy użyczał opieki.“

Xiążę Barclay de Tolly przybył tu z Petersburga, a Xiążę Radziwiłł z Hollandyi.

W obozie pod St. Omer wyleciała niedawno mina skutkiem nieostrożności.

Naynowszy dziennik praw, oprócz zatwierdzenia nowego klasztoru panieńskiego w Departamencie Aveyron, zawiera także królewską ustawę względem utworzenia majoratu dla Hrabiego Goyon, Prefekta Sekwany i Marny.

Wierszopis Beranger uwiadomia przez gazety, iż liczni przyiaciele Pana Manuel postanowili, wznieść mu pomnik na iego grobie. Pan Lafitte i Wydawca Gońca Francuzkiego przyimuią zapisy składek.

Autorami podanego sądowi opisu pogrzebu Pana Manuel są: Pan Mignet (autor znanego opisania rewolucyi francuzkiéy), Pan Lafitte i Pan Manuel młodszy, brat nieboszczyka.

Ustawa, upoważniaiąca do zakupienia pałacu Izby Deputowanych za 5,040,000 Franków, iest już do skutku przywiedzioną. Minister Corbiere podpisał kontrakt kupna przed Notaryuszem Defresne.

Gazeta Lugduńska umieściła wyiątek z Waltera Skotta „życia Napoleona“, podług którego Gourgaud wyieżdżaiąc z S. Heleny, zawiadomić miał Pana Hudson Lowe i Barona Sturmer o planach, które knowano w Longwood względem ucieczki Napol.; wiadomości tych miał Gourgaud udzielić także Ministrom angielskim, przeieżdżaiąc przez Londyn. — Pomieniona gazeta spodziewa się, iż General Gourgaud niebędzie milczał na to posądzenie, i że ta okoliczność nowe rzuci światło na ten okres historyi Napoleona.

Monitor zawiera obrachowanie czynnego funduszu na wynagrodzenia i na likwidować się ieszcze maiące pretensye. Przeszło dwie trzecie likwidacyi są iuż załatwione. Po odciągnieniu ogółu pozostanie wspólny fundusz 65 mil. Fr. Z 24,968 pretensyy iest tylko ieszcze do ustanowienia 7075, z których iednak każda poiedyńcza pretensya znacznie iuż iest posunięta, tak iż tę ogromną pracę prawie za iuż ukończoną uważać można.

Towarzystwo zachęcania nauk, literatury i sztuk nadobnych w Clermont odbyło posiedzenie roczne pod przewodnictwem Hrabiego Montlosier.

Ukończony pomnik dla przeszłego Prezydenta Haytyckiego, Petiona, odesłany będzie wkrótce do Hayti.

W Gazecie Burdegalskiéy doniesiono, iż dnia 26. przybył do Baionny goniec z wiado-

mością o następuiących zmianach w Ministeryum Hiszpańskiém: Pan Carvajal iest teraz Ministrem woyny, Pan Erro Ministrem finansów, Pan Salazar Ministrem marynarki, Pan Calomarde Ministrem spraw wewnętrznych, Xiążę Infantado ma być mianowany Ministrem spraw zagranicznych.

Xiążę Paweł wirtembergski znayduie się od dni kilku w Paryżu. Także Pan Eynard przybył tu z Londynu. — Hrabia Capodistria spodziewany iest wkrótce w stolicy.

Monitor zawiera obszerny list z podpisem R. S., który odwołuiąc się do umieszczonego dawniéy w Gazecie Francyi listu, wywodne czyni uwagi nad sposobami uiarzmienia Algieru i wystawienia tamże potęgi, któraby była wałem przeciw innym państwom barbaryiskim. Autor iest tego zdania, iż Francya, chociażby sama zabór ten przyprowadziła do skutku, niepowinna sama tylko z niego korzystać, gdyżby to w innych mocarstwach chrześciańskich zazdrość i obawę wznieciło. Dawniéy, mówi on, istnął zakon, który przez swoie gościnne cnoty i cuda swoiego bohatyrstwa, był wielkim i sławnym, a którego głównym celem było zniszczenie Barbaryi i rozboiów morskich, który niezawierał z rabusiami ani pokoiu, ani rozeymu, i nawet niewykupował swoich własnych członków, gdy się do niewoli dostali. W przywróceniu tego zakonu upatruie on możność położenia tamy barbarzyństwu i łupieży. Zna on zarzuty rozmaitego rodzaiu, z któremi się przeciw temu odezwać można. Nasamprzód odwołanoby się do ducha czasu, któryby się z tém niezgadzał. Na to odpowiada autor, iż zakon Joannitów niepotrzebuie być zakonem mnichoskim, że woiuiący bracia zakonni nie są mnichami, i ieżeli bezżeństwo koniecznie iest potrzebném, toby ich można na pewny czas ograniczyć i nieżądać ślubu na wieczne czasy. Ale, mówi daléy autor, obstawać będą przy swoim, że w każdym przypadku zasada religiyna iest duszą fundacyi, i że tylko za ciągłą krucyatę uważaną być może. Lecz tu styka się zasada religiyna z polityczną, a nadto nikt tego niezaprzeczy, iż przeciw fanatyzmowi religiynemu, a tym staie się każda namiętność muzułmana, tylko gorliwość religiyna z pożytkiem walczyć może. Różność w religiynych zdaniach poddanych mocarstw, których użyć trzeba do uiarzmienia Algieru, iest drugim zarzutem. Lecz na ten odpowiada autor, iż woienna instytucya niezgadza się z sporami religiynemi i że ludzie, którzy bezustannie myślą o wyprawach woiennych i dziełach bohatyrskich, mało maią czasu do swarów teologicznych, i że iedność w Chrystusie spaiać będzie ich ogniwa. Rozumi się samo z siebie, iż dawna reguła zakonu niemoże się obeyść bez odmian. Wielką trudność upatrywać będą w instytucyi zakonu woiuiącego razem i trudniącego się rolnictwem i handlem; lecz ia łatwo sobie wystawiam dwa społeczeństwa, z których iedno zaymuie się rolnictwem, a drugie stawa w obronie tamtego, oba zaś podaią sobie ręce w dążeniu do iednego celu. Zakon S. Jana Jerozolimitańskiego, iest iedynym, który przez swe długie nieszczęścia, swoie długie przysługi i swoią dawną sławę zdolnym iest dopiąć tego, a w tém właśnie znaydzie on nagrodę, do któréy go długie nieszczęścia dostatecznie upoważniaią. Wzniesie on wał ku obronie i utrzymaniu wolności handlu w tymto Algierze, który, lepsze niż Rhodus i Malta, wpośród innych państw barbaryiskich, maiąc położenie, zdaie się właśnie nadarzać sposobność wystawienia tam straży, maiącéy wstrzymywać lub zniszczyć nieprzyiacioł.

Pewien przyiaciel i opiekun ogrodnictwa w Paryżu odkrył dwa nowe gatunki róż, z których, na uczczenie Greków, dał iednéy nazwisko Karaiskaki, drugiéy Bobelina. (Należy do tonu pięknych Paryżanek, ażeby koniecznie mieć rożą *à la Karaiskaki* na piersiach i *à la Bobelina* na głowie.)

Greckiéy Konstytucyi dokończenie.

Rozdział VII. O Gubernatorze. Art. 104. Gubernatorowi powierzona iest władza wykonywania praw. Art. 105. Gubernator iest nietykalnym. Art. 106. Sekretarze Stanu odpowiedzialni są za czynności swoich wydziałów. Art. 107. Przyprowadza on do exekucyi prawa przez Sekretarzów Stanu w obwodzie całego państwa. Art. 108. Wszelkie u-

rządzenia podpisuie Gubernator, to samo Sekretarz Stanu, z którego wydziału takowe wychodzą, i opatrywane są tegoż pieczęcią. Art. 109. Od niego zależą poruszenia woyska lądowego i morskiego. Art. 110. Podaie proiekta praw do Senatu, i przeznacza iednego lub więcéy Sekretarzów Stanu do znaydowania się w Senacie podczas roztrząsania onychże. — Podczas téy dyskussyi musi, między innymi, być przytomnym ten Sekretarz Stanu, do którego wydziału proiektowane prawo należy. Art. 111. Ma staranie o wewnętrzne i zewnętrzne bezpieczeństwo państwa. Art. 112. Ustanawia i zmienia Sekretarzów Stanu i wszelkie posady i urzędy publiczne, i przepisuie powinności wszystkich. Art. 113. Korresponduie z obcémi mocarstwami. Art. 114. Wypowiada woynę, zawiera pokóy, traktaty, stósownie do Art. 95. Art. 115. Wyséła Posłów, Konsulow, Agentów i t. d. do obcych państw, i przyimuie takowych nawzaiem od nich. Art. 116. Ma prawo zwoływać Senat na nadzwyczayne posiedzenie, gdy tego potrzeba wymaga, i przedłużyć ie w miarę okoliczności, nad 4 miesiące. Art. 117. Stara się o ścisłe praw wykonywanie. Art. 118. Obowiązany iest starać się o dopełnianie wyroków sądowych. Art. 119. Obowiązany iest podać proiekt prawa względem utworzenia gwardyi narodowéy. Art. 120. Gubernator niezasiada w Senacie, wyiąwszy podczas zagaienia i zamknięcia posiedzeń. Art. 121. Na początku każdego posiedzenia mówi o zewnętrznych stósunkach, o wewnętrznym stanie państwa, szczególniéy zaś o dochodach i wydatkach, o przyszłych potrzebach roku następnego, i o stósownych polepszeniach dobra publicznego. Art. 122. Wybór Gubernatora oznaczony będzie oddzielną ustawą, którą Senat wtym roku wyda. Art. 123. Urząd Gubernatora trwa lat 7. Art. 124. Obrany Gubernator przysięga publicznie przed Senatem, iż chce bronić i utrzymać Konstytucyą Grecyi, stósownie do przysięgi Gubernatora. Art. 125. Gubernator potwierdza i ogłasza ustawy. Art. 126. Gubernator może, z ludzkości i ważnych powodów, zmieniać karę śmierci na polecenie Sądu, naradziwszy się w téy mierze z Sekretarzami Stanu. Art. 127. Niewolno Gubernatorowi i Senatowi pod żadnym warunkiem, wdawać się w iakąkolwiek umowę, któréyby celem było zniesienie politycznego bytu i niepodległości narodu. — Rozdział VIII. O Sekretarzach Stanu. Art. 128. Władza wykonawcza ma Sekretarzów stanu (Ministrów): *a*) spraw zagranicznych; *b*) spraw wewnętrznych i policyi; *c*) finansów; *d*) woyny; *e*) marynarki; *f*) sprawiedliwości i oświecenia. Art. 129. Ci ogłaszaią i wykonywaią wszystkie rozkazy Gubernatora, i każdy podpisuie rzeczy do iego wydziału należące. Art. 130. Każdy Sekretarz obowiązany iest, na wezwanie Senatu, udzielać temuż potrzebnych obiaśnień względem przedmiotów, które do iego zakresu należą; tylko Minister spraw zagranicznych odłożyć może ogłoszenie rzeczy, którychby właśnie niewypadało do publicznéy podawać wiadomości. Art. 131. Wolno im bywać każdego czasu na posiedzeniach Senatu i głos zabierać, gdy tego zażądaią. Art. 132. Niewolno żadnemu Sekretarzowi Stanu mieć bezpośredni lub uboczny udział w dzierzawie dochodów skarbowych pod karą utraty urzędu. Art. 133. Sekretarzowie stanu są odpowiedzialni i będą oskarzani przed Senatem o zdradę, nadużycie grosza publicznego i podpisywanie iakiéy ustawy, któraby się prawom zasadowym sprzeciwiała. Art. 134. Senat ma prawo rozpoznawania oskarzeń przeciw Sekretarzom stanu i uchwaliwszy większością głosów śledztwo, wyznacza kommissyą przygotowuiącego badania, złożoną z 7 Senatorów, która, wykonawszy przysięgę, obiera Prezesa i rozpoczyna badanie. Na posiedzeniu celem wysłuchania raportu kommissyi przygotowuiącego badania, może Senat przyiąć lub odrzucić czynność śledzczą. Jeżeli ią przyimuie, wyznacza dzień, w którym się w władzę sądową zamienia. Prezydent naywyższego sądu przewodniczy Senatowi w ciągu badania; lecz Prezes Senatu i kommissya przygotawuiącego badania nie maią udziału ani w oskarzeniu, ani w głosowaniu. Prezes odbiera od Senatorów przysięgę na następuiącą rotę: „Przysięgacie w obliczu Boga i ludzi, iż poświęcicie uwagę oskarzeniu, które będzie przeczytane przez Prezydenta kommissyi przy-

gotowuiącego badania; iż niezdradzicie praw obżałowanego ani spółeczeństwa; iż się niedacie uiąć ani osobistą niechęcią, ani boiaźnią lub politowaniem; i że w myśl oskarzenia i obrony obżałowanego wyrokować będziecie z tą bezstronnością, iaka na sprawiedliwego i wolnego męża przystoi." Po przysiędze przystępuie się do indagacyi, którą tylko Prezydent prowadzi, i obrony, a Senatorom niewolno się odzywać ani *pro* ani *contra*; Prezydent lub który inny członek kommissyi przygotowuiącego badania dopełnia obowiązków Generalnego Prokuratora. Większość głosów iest dostateczną do wykazania zbrodni; usunięcie obżałowanego od ministrostwa iest iedyną karą, którą Senat wyrokować może; obżałowany, zostawszy uznanym za winnego, podlega iako prosty obywatel dochodzeniu właściwych władz sądowych i karze, iaką ustawy przepisuią — Rozdział IX. O Sądach. Art. 135. Władza sądowa iest niezawisłą od dwóch innych w swoiém wyrokowaniu. Art. 136. Sądzi według pisanych praw narodu. Art. 137. Wykonywaną iest przez Sądy w imieniu narodu. Art. 138. Troiakie Sądy ma Grecya: *a*) Sąd pokoiu; *b*) Sądy Ziemiańskie; *c*) Sądy wyższe. Prócz tych ustanowiony iest ieszcze Sąd naywyższy czyli kassacyiny, maiący swe siedlisko w rządzie. Art. 139. Będą także zaprowadzone Sądy przysięgłych; Senat urządzi ie podług oddzielnéy ustawy. Art. 140. Kommissye sądowe lub trybunały nadzwyczayne zakazane są w przyszłości. Art. 141. Wolno Grekom żądać być sądzonymi przez Sędziów polubownych z appellacyą i bez appellacyi. Art. 142. Processa odbywać się będą publicznie, wyiąwszy iżby iawność sprzeciwiała się przystoyności; o czém Sąd stanowić będzie. Art. 143. Wyroki sądowe ogłaszane będą publicznie. Art. 144. Dopóki nie zostaną ogłoszone księgi praw podług art. 99., prawa Byzantyńskie, ułożony przez drugi sobor narodowy zbior praw kryminalnych, i ogłoszone przez rząd Grecki ustawy, pozostaią w mocy; w processach handlowych maią prawną ważność francuzkie ustawy handlowe. Art. 145. Obecne prawa konstytucyine maią moc przed wszystkiemi innémi, a wydane przez teraźnieyszy Grecki Senat ustawy przed dawnieyszemi. Art. 146. Sędziowie są odpowiedzialnymi za oszukaństwo, przekupstwo, stronność, zbrodnie, wyłuszczone w ustawie stanowiącéy urządzenie Sądów. Art. 147. Niższe Sądy odpowiedzialne są wyższym, a naywyższy Sąd Senatowi. Art. 148. Ustawa tycząca się urządzenia Sądów, pod Nro. 13. Kodexu praw, utrzymuie się w mocy. Podług niéy ustanowione będą Sądy. Senat ustanowi w ciągu roku tego kommissyą, która przerobi te ustawy i poda ią onemuż do decyzyi.

D o d a t e k.

Art. 149. Rząd starać się ma niezwłocznie o obmyślenie pewnego funduszu dla wdów i sierot poległych za oyczyznę żołnierzy, i zaradzić wszelkim w téy mierze nadużyciom. Art. 150. Rząd iest obowiązanym, po uporządkowaniu interessów Greckich, wynadgrodzić tych wszystkich, którzy się przyłożyli i aż do końca przykładać się będą do zaradzenia potrzebom pieniężnym Grecyi, równie iak tych, którzy oczywiście dla niéy stali się nieszczęśliwymi. Art. 151. Kolory narodowéy chorągwi i bander narodowych, na lądzie i na morzu, są błękitne i białe. Kształt narodowych bander i chorągwi narodowéy ma być urządzony podług dawnieyszego w téy mierze wydanego przez rząd przepisu, a oprócz tych bander niemaią Grecy żadnych innych używać ani na lądzie ani na morzu. Art. 152. Pieczęć Senatu Greckiego mieć będzie na znak charakterystyczny Minerwę z godłami rostropności.

P r z y s i ę g a G r e k ó w.

Przysięgam w imie Naywyższego i oyczyzny, iż się zawsze przykładać będę do ustalenia wolności i pomyślności moiego narodu, gotów poświęcać za nie nawet me życie w potrzebie. Przysięgam nadto, być posłusznym ustawom moiéy oyczyzny, szanować prawa moich współobywateli i dopełniać rzetelnie powinności obywatela. — P r z y s i ę g a S e n a t o r ó w: Przysięgam w imie Naywyższego, zachowywać niewzruszenie prawa zasadowe państwa Greckiego, i przy żadnéy oko-

liczności i pod żadnym pozorem nieodstępować od nich, ani dopuszczać innym odstępowania; bronić zawsze niepodległości moiego narodu, równie iak ogólnéy i osobistéy wolności moich współobywateli; przykładać się oraz podług wszystkich sił moich do utrzymania i pomnażania ogólnéy i osobistéy pomyślności Greków. Przysięgam nadto, nie przyimować od nikogo, pod żadnym pozorem, ani bezpośrednio ani pośrednio, naymnieyszego podarunku, aby głosować podług czyiego upodobania, i wbrew moiemu sumieniu. — Przysięga Gubernatora: Przysięgam w imie Naywyższego, przestrzegać niezłomnie praw zasadowych państwa Greckiego, i przy żadnéy okoliczności i pod żadnym warunkiem nie uchylać ich, ani dopuszczać ich uchylenia. Przysięgam nadto bronić i przestrzegać ze wszystkich moich sił niepodległości narodu Greckiego, oraz powszechnéy i indiwidualnéy wolności; szanować prawa wszystkich w ogólności obywateli i każdego w szczególe; i nie zaniedbywać, w celu zachowywania i pomnażania ogólnego i szczególnego dobra, żadnych środków, iakie prawa władzy moiéy powierzyły.

Nro. 15. Kodexu dekretów.

Trzeci sobór narodowy Greków, przeyrzawszy wydaną w Epidauros ustawę, czyli tymczasową konstytucyą Grecyi, i po uięciu z niéy i przydaniu do niéy co należało, i poprawieniu onéyże, dekretuie: I. Konstytucya zostaie odtąd pod nazwiskiem: Konstytucya polityczna Grecyi, uznaną, i wierności Senatu, Gubernatora i Władzy sądowéy powierzoną, celem ścisłego oneyże przestrzegania; zostaie powierzoną życzliwości ludów i patryotyzmowi każdego Greka dla dopełnienia iéy w całéy rozciągłości. II. Pod żadnym pozorem i w żadnym przypadku nie wolno Senatowi lub rządowi postanawiać lub zatwierdzać niczego w sprzeczności z ninieyszą konstytucyą. III. Konstytucya ta ogłoszona będzie drukiem po całém państwie. IV. Pierwopis iéy zachowany będzie w archiwum Senatu. V. Dekret ninieyszy ma być zamieszczony w Kodexie dekretów i drukiem ogłoszony. — Dan w Troezen w miesiącu Maju 1827. roku, a siódmego niepodległości.

(Następuią podpisy w liczbie 171.)

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 24. Sierpnia.

Rozpoczęto indagacyą przeciw sprawcom rozruchów dnia 16., do których wiele znakomitych osób należeć miało.

Pleban Merino, korzystaiąc z wiadomości o oddaleniu Pana Recacho, od którego trzymany był pod ścisłym dozorem policyinym, uszedł. Udał się on do prowincyi Alcarria, gdzie od śmierci Bessiera stronnictwo iego wielki ieszcze ma wpływ.

Podobno Pleban Merino zamyśla zrobić powstanie w Prowincyi Alcaria. W Prowincyi Coinça tak są wzburzone umysły, iż władze obawiaią się wybuchnienia rokoszu razem w obu Prowincyach.

Pan Zorilla, teraźnieyszy Zwierzchnik Policyi, uważaiący loże wolnych mularzy i towarzystwa Negrów (Konstytucyonistów) za źródła, z których wypływaią niepomyślne wiadomości względem interessów Portugalii, zalecił Policyi, ażeby się zaymowała śledzeniem pomienionych towarzystw, iżby ich członków przykładnie ukarać można.

Pan Zorilla, synowiec straszliwéy pamięci Inkwizytora tegoż nazwiska, obeymuiąc swóy nowy urząd, powiedział: „Oczyszczę kray z Negrów i Semi-Negrów (umiarkowani roialiści), iak chłopi pola swe z chwastu oczyszczaią.“

Słychać bardzo wiele o zmianie Ministeryum. Pan Zambrano, Pan Salazar, Ballesteros i Salmon maią być oddaleni, a na ich mieysce Pan Carvajal, Generał Apodaca, Pan Erro i Pan Lozano Torres przeznaczeni. (Zob. Paryż.)

Portugalia.

Z Lizbony, dnia 18. Sierpnia.

Dnia 15. m. b. wystrzały działowe ogłosiły rocznicę imienin N. Krolowéy Donny Maryi II., poczém dzień ten bardzo uroczyście obchodzono. W teatrze San Carlos wystawione było pyszne przezrocze, wyobrażaiące Don Piotra, trzymaiącego swą córkę za rękę i podaiącego iéy rozwartą księgę konstytucyi.

Na końcu zabrzmiał okrzyk: Niech żyie Don Pedro, Królowa Donna Marya, Infantka Regentka!

Onegdayasza gazeta urzędowa zawiera cztery dekreta Xiężniczki Regentki, usuwaiące Biskupa Algarwii od ministerstwa spraw duchownych, Don Antoniego Manuela do Noronha od ministerstwa marynarki, a powierzaiące tymczasowo pierwsze Ministrowi spraw wewnętrznych Podhrabi Santarem, a ostatnie Ministrowi finansów Don Manuelowi Antoniemu de Carvalho.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 1. Września.

Pewien korrespondent Merkurego Liwerpoolskiego twierdzi, iż zamierzane przez Pana Canning redukcye w woysku, w małéy tylko części przywiedzione będą do skutku, ile że Xiążę Wellington nieuważa ie za odpowiadaiące celowi.

Goniec Dumfrieski podaie roczną wartość wszystkich w W. Brytanii uprawianych gatunków zboża na 112,000,000 F. S., a roczną wartość rogacizny, owiec, skór, masła, sera i drobiazgu na 108,000,000 F. Sterl.

Eskadra rossyiska pod dowództwem Admirała Senjäwina, która dnia 21. z. m. wyruszyła z Portsmouth z powrotem do Kronstadt, znaydowała się dnia 29. w Deal.

Wychodząca w Buenos-Ayres gazeta angielska, *the British Packet*, z dnia 26. Maia, zawiera urzędowe wiadomości o działaniach woiennych w Banda oriental. Podług nich Camacua Chica została w dniu 26. Kwietnia przez republikanów pod dowództwem Lavalleja zaiętą. Na to mieysce ważne miasto Maldonado utracili republikanie skutkiem napadu, wykonanego z woyskiem brazyliyskiém przez Barona Villa Bella. Trzecie miasto Bandy, Colonia do Sagramento, ciągle się broniło.

Amerykański bryg Boliwar, przywinął dnia 25. z. m. z Port-au-Prince do Caves. Podczas iego wyiazdu z Port-au-Prince d 17. Lipca, niebyło ieszcze ze wszystkiém spokoyno na wyspie. Opinia publiczna nie była bynaymniéy za Prezydentem Boyerem i wciąż sarkano z powodu zawartego z Francyą układu, który iedynie dla pozyskania niepodległości obarczył kray tak ogromnym długiem. Część tego długu upłacona być miała kawą, i właśnie zawinął był z Brest okręt od 800 beczek po tęż kawę, przezco artykuł ten znacznie podrożał. Kilka dni przed wyiazdem Boliwara odkrytym został spisek przeciw Boyerowi, którego wiadomy iuż wypadek. — Cała haytycka potęga morska składała się z 6ciu uzbroionych szonerów.

Podług udzielonego w Dzienniku *Globe* listu prywatnego z Rio dnia 5. Lipca, Cesarz dowiedziawszy się o chorobie Regentki Portugalskiéy bez nadziei życia, kazał zaniechać przygotowania do podróży do Portugalii, i postanowił mianować swego brata Infanta Don Michała Regentem pomienionego królestwa na przypadek śmierci lub choroby Xiężniczki, lub gdyby sobie życzyła usunąć się od styru rządu. Już ona dawno życzenie to dawała poznać, a tak, czy będzie żyć czy umrze, spodziewać się można niezwłocznego przybycia Infanta do Portugalii w znaczeniu Regenta, pod tym atoli warunkiem, iż będzie musiał utrzymać Kartę Konstytucyiną, iak ią Cesarz nadał, lub iak ią, stósownie do zawartych w niéy saméy postanowień, Stany Cortes w przyszłości zmienią.

Pewien Jegomość przyiechał niedawno z swoią żoną w okolicę wieyskiéy posady Pana Walter Skotta (Abbotsford). Napisał on list do Pana W. Skotta, iż przybył z swą żoną z odległéy części Anglii, iedynie aby widzieć „wielkiego lwa północnego." Pan Walter Scott odpisał: „Ponieważ lew naylepiéy się wydaie w czasie obrokowania, zaprasza ich więc nayuniżeniéy na obiad do siebie." — Gazeta Szkocka, *The Courant*, donosi, iż Generał Gourgaud iedzie do Anglii, ażeby z Panem Walter Skottem weyść w stósunki, z powodu niektórych mieysc w iego „życiu Napoleona", w których iest o Generale mowa. Czyliż to „weyście w stósunki" ma znaczyć: iż chce wyzwać na poiedynek, lub też tylko być przytomnym podczas obrokowania lwa północnego?

Chłopczyna cudowny Noakes zadziwia obecnie mieszkańców Liverpoola swoią niesłychaną zręcznością rachowania. Ma lat siedm; nieuczono go umyślnie ani czytać, ani pisać,

gdyż się w podobném zdarzeniu przekonano, iż talent przyrodzony zginął przez szkolną metodę. Na uniwersytetach w Oxford i Cambridge odpowiadał na zapytania, iakiémi są następuiące, prawie w okamgnieniu. Co kosztuie 19,172 par rękawiczek, para po 2 szyl. $4\frac{1}{2}$ pennies? Odpowiedź: 2276 Funtów 13 szyl., 6 pennies. Ile oddziałów czasu, każdy oddział z 29 minut, będzie w 12stu latach, rachuiąc rok po 365 dni 6 godzin? Odpowiedź: 117 688 i $\frac{11}{29}$. Daléy: Kamień spada z wierzchołka wieży 16 stóp w pierwszéy sekundzie, 3 razy 16 stóp w 2giéy sekundzie, 5 razy 16 stóp w 3ciéy, 7 razy 16 stóp w 4téy, 9 razy 16 stóp w 5téy sekundzie i t. d. Trwa to 8 sekund nim kamień upada na ziemię; iak wysoką iest wieża? Odpowiedź: 1024 stóp.

Rozmaite Wiadomości.

Cesarz Austryacki napisał do Xiężnéy Trauttmansdorfowéy z domu Hrabiów Colloredo, małżonki zmarłego Ministra Stanu i Konferencyi i pierwszego W. Ochmistrza, Xięcia Trauttmannsdorfa, własnoręcznie list następuiący: „Kochana Xiężno Trauttmannsdorff! Chociaż wiek i ciężka choroba dobrego WPani męża nie czyniły nadziei, aby wyzdrowiał, i Ja zawsze spodziewałem się smutnéy o iego śmierci wiadomości, i do tego byłem przygotowany, przecież doniesienie o zeyściu z tego świata tego dobrego i wiernego sługi mocno Mię poruszyło. Zmarły bierze z sobą do grobu Moie poważenie i wdzięczność za łożone posługi i swoię nieograniczoną do Moiéy osoby przychylność. — Kochana Xiężno! Cóż ci mam po takiéy stracie powiedzieć na twoią pociechę? Nayleps zą pociechą będzie dla WPani poddanie się woli Bożéy i czas. — Posełam wraz Moiego W. Podkomorzego, Hrabiego Czernina do WPani; ten iéy powie, ile Mię obchodzi los WPani i iéy rodziny, i iak ten szczery udział równa się Moiemu szczególnemu poważaniu, które dla WPani zawsze zachowam, a na które WPani tak bardzo zasługuiesz.

Franciszek. *mp.*"

Niedawno znaydowała się w Brigthon menażerya dzikich zwierząt, a między niemi była także hyena, tak złośliwa, iż ledwie przybliżyć się można było do iéy klatki. Jegomość pewny przystąpił do niéy, włożył rękę przez kratę i zaczął głaskać hyenę po głowie, iak się zdawało, nagle oswoionéy i złagodzonéy. Z zadziwieniem postrzegli dozorcy, iż zwierzę przez skoki i tarcie głowy o kratę wydawało wszelkie znaki zwierzęcéy radości. Nakoniec zagadka rozwiązana została; człowiek, do którego hyena tak się łasiła, przywiózł ią, gdy ieszcze była maleńka, do Anglii i przedał właścicielowi. Lubo od przedaży téy iuż 7 lat upłynęło, zachowała iednak pamięć o pierwszym i bardzo łagodnym swym panu.

Osobliwsze spełnienie snu.

Amurath I., Sułtan turecki, który państwo Turków w Europie utwierdził, i zupełny upadek cesarstwa greckiego przyśpieszył, wyszedł po zwycięzkiéy bitwie pod Kassową (1389) na poboiowisko, w celu oglądania pobitych. „Dziwna przecież rzecz!" odezwał się do Wezyra, „iż między pobitymi ani iednego z starych żołnierzy niepostrzegam, lecz samych młodzików." — „I tożto ich nieszczęścia przyczyną", odpowiedział dość zwrotnie Wezyr, „iż im na radzie doświadczeńszych zbywało; bo chcąc się oprzeć niezwalczonym Osmanom, — na to tylko lekkomyślnéy i niedoświadczonéy potrzeba młodzieży." — „To nic!" mówił daléy Sułtan, „ale dziwnieyszą ieszcze byłoby rzeczą, gdyby się móy sen z zeszłéy nocy sprawdził; śniło mi się zaś, żem z nieprzyiacielskiéy ręki zabitym został." — Ledwie co skończył, gdy z pomiędzy trupów wyskakuie żołnierz serbski, który dowiedziawszy się z wysłuchanéy rozmowy, iż osobą mówiącą był sam Sułtan, puginałem go w okamgnieniu przeszywa. Rozsiekano wprawdzie natychmiast mężnego Serba, ale też i Sułtan we dwie godziny umarł, co zwyciężonym niemałe przyniosło korzyści.

(*Dodatek.*)

DODATEK
do
Nru 74.
Gazety Wielkiego Xięstwa Poznańskiego.
(Z dnia 15. Września 1827.)

Rozmaite wiadomości.

Jéy Cesarzewiczoska Mość, W. Xiężna Helena Rossyiska, powiła szczęśliwie dnia 28. Sierpnia Xiężniczkę, któréy dano imie Katarzyna.

Pewien obywatel, lubownik myśliwstwa, wytropił na swoim gruncie zaiąca i postrzegł, że się przed nim do nóry schronił. Zrazu nie zadał sobie tyle pracy, iżby go z niéy wydobyć. Lecz późniéy spostrzegaiąc to samo kilka razy, gdy z kilkoma innymi lubownikami myśliwstwa na polowanie wyszedł, zbliżył się do nóry i niezwłocznie uchwycił zaiąca za tylne skoki; lecz zaiąc wykręciwszy się szybko, tak mocno uiął myśliwca za grdycę, iż go niezwłocznie udusił.

OBWIESZCZENIE.

Brukowe mieyskie wypuszczone być ma w dzierzawę na rok następuiący 1828. drogą licytacyi i więcéy ofiaruiącemu.

Termin tym celem oznacza się na
dzień 20. Września r. b.
przed południem o godzinie 10téy w Biórze Sekretaryatu Władzy podpisanéy.

Stawaiący do licytacyi winni są opatrzyć się w kaucyą 400 Talarów.

Warunki w registraturze mieyskiéy przeyrzane być mogą.

Poznań dnia 10. Lipca 1827.

Nadburmistrz.

OBWIESZCZENIE.

Pobor cła mostowego na moście tuteyszym Chwaliszewskim, wypuszczonym zostanie w dzierzawę na rok 1828. drogą publicznéy licytacyi. Licytacya odbędzie się
w dniu 18. Września r. b.
przed południem o godzinie 10téy w Sekretaryacie Władzy podpisanéy.

Stawaiący do licytacyi zechcą się opatrzyć w kaucyą 2000 Talarów.

Warunki stósowne w registraturze mieyskiéy przeyrzane być mogą.

Poznań dnia 10. Lipca 1827.

Nadburmistrz.

OBWIESZCZENIE.

Podaie się ninieyszém do wiadomości, iż pozostałość bywszego kupca Antoniego Marszan tu w dniu 10. Sierpnia 1826. zmarłego, między wierzycieli wiadomych podzieloną być ma, i wzywaią się wierzyciele niewiadomi, ieżeli swego zaspokoienia żądaią, aby się z swemi pretensyami w przeciągu 4ch tygodni, pod unikinieniem wykluczenia ich, meldowali.

Poznań dnia 30. Sierpnia 1827.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Wykaz hypoteczny z dnia 16. Listopada 1801. r. względem kwoty 1500 Tal. Rubryka II. Nro. 4. na nieruchomości dawniéy Hoffmeistra, teraz zaś wdowy mosiężniczki Anny Reginy Baumanowéy z Weinlichów własnéy,

tu, dawniéy pod Nr. 124., teraz zaś pod Nr. 115. na Szerokiéy ulicy sytuowanéy, na mocy wystawionego rewersu z dnia 16. Listopada 1801. r. przez kupca Ernesta Fryderyka Hoffmeystra na rzecz syna tegoż, wówczas małoletnim będącego, Adolfa Fryderyka Traugotta Hoffmeystra wydany, zaginął. Na wniosek teraźnieyszego Cessyonaryusza téy kwoty, tuteyszego Assystenta Registratury Sądu Pokoju Mendelskiego, amortyzuie się takowy dokument, i wszyscy ci, którzy iako właściciele, cessyonaryusze, zastawnicy lub inne pretensye do niego formuią, zapozywaią się ninieyszém, aby się na terminie

dnia 16. Października r. b.

zrana o godzinie 10. przed Ur. Studnitz, Referendaryuszem, w naszym Sądzie Ziemiańskim wyznaczonym, stawili i swe pretensye dowodami wsparte podali, w przeciwnym zaś razie spodziewali się, iż z swemi pretensyami do rzeczonego dokumentu prekludowani będą, i dokument ten za umorzony uznanym będzie.

Poznań dnia 7. Czerwca 1827.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

Dnia 21. Września r. bież. przed południem o godzinie 11téy, będą na rozkaz wyższy 29 koni, do służby kawalleryi niezdatne, za gotową zaraz zapłatą na Wilhelmplacu sprzedane, na co ochotników kupna zaprasza.

Poznań dnia 1. Września 1827.

Półkownik i Kommendant Regimentowy
v. Szerdahelly.

Aukcya koni.

Uwiadomia się ninieyszém, iż niezdatne do służby polowéy konie Królewskiego 7go pułku huzarów w następnie wymienionych osadach, i wprawdzie:

w Lesznie	d. 19.	Września	r. b.	około	7 sztuk
w Krotoszynie	20.	dito	dito	dito	10 dto.
w Miliczu	21.	dito	dito	dito	11 dto.
w Ostrowie	24.	dito	dito	dito	6 dto.

przedpołudniem o godzinie 9téy za gotową zaraz zapłatą grubą monetą, naywięcéy ofiaruiącemu publicznie sprzedawać się będą.

Leszno w Wielkiém Xięstwie Poznańskiém dnia 8. Września 1827.

Półkownik i dowódzca 7mego pułku huzarów
von Sohr.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierów i pieniędzy.

Dnia 10. Września 1827.	Papierami	Gotowizną
	po	*po*
Obligi długu państwa . .	$89\frac{11}{12}$	$89\frac{3}{4}$
Obligi bankowe aż do włącznie lit. H.	—	98
Zachodnio-Pruskie listy zastawne A	—	94
Zachodnio-Pruskie listy zastawne B.	—	$90\frac{1}{2}$
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego	98	$97\frac{1}{2}$
Wschodnio-Pruskie . . .	95	—
Szląskie	—	$104\frac{3}{8}$

Poznań dnia 14. *Września* 1827.

	Papierami.	Gotowizną.	Od sta.
Kurs obligów m. Poznania . .	$90\frac{1}{4}$	90	4

Ceny zboża na Pruską miarę i wagę w Poznaniu.

Dnia 10. *Września* 1827.

	Tal.	śgr.	fen.	do	Tal.	śgr.	fen.
Pszenica . .	1	10	—	—	1	12	6
Żyto	1	3	—	—	1	5	—
Jęczmień . .	—	28	—	—	1	2	6
Owies . . .	—	14	—	—	—	15	—
Tatarka . .	1	2	6	—	1	5	—
Groch . . .	1	7	6	—	1	10	—
Ziemiaki . .	—	10	—	—	—	12	6
Masła garniec	1	20	—	—	1	22	—
Słomy kopa à 1200 ℔ . .	3	17	6	—	3	20	—